

Kościół w Żółtkwii

Jednym z zadań Biura Pełnomocnika Rządu jest pomoc finansowa w pracach remontowych i konserwatorskich prowadzonych w obiektach zabytkowych mających szczególne znaczenie dla kultury polskiej, a znajdujących się za naszą wschodnią granicą. W tym roku na Ukrainie, obok Katedry we Lwowie, kościołów w Ołyce, Zbarażu, Berdyczowie oraz zamku w Złoczowie, została również sfinansowana część prac konserwatorskich w kościele parafialnym św. Wawrzyńca Męczennika, w miejscowości Żółtkwa (obecnie Żółtkwa).

Płyta upamiętniająca pochówki rodzin: Żółkiewskich, Daniłowiczów i Sobieskich

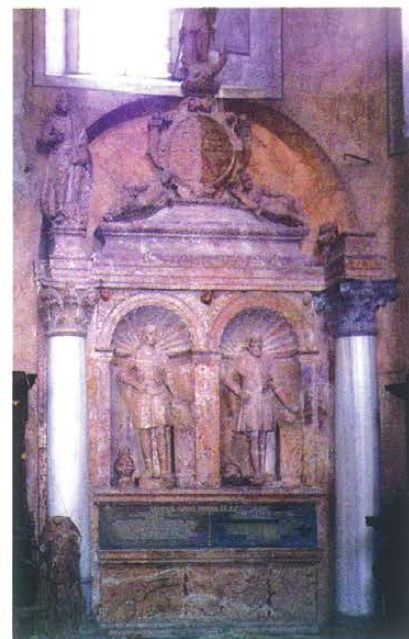
Żółtkwa (w latach 1953-1991 Nesterow) została założona w 1597 r. przez Stanisława Żółkiewskiego, hetmana i kanclerza wielkiego koronnego. Prawa miejskie uzyskała przywilejem Zygmunta III w 1603 r. Właścicielami były kolejno rodziny Żółkiewskich, Daniłowiczów, Sobieskich i Radziwiłłów. Szczególne znaczenie miasta przypada na okres panowania Jana III Sobieskiego, kiedy pełniło ono funkcję jednej z rezydencji królewskich.

Kościół farny pw. św. Wawrzyńca Męczennika został ufundowany w roku 1620 przez Stanisława Żółkiewskiego. W 1623 r. została ustanowiona parafia, a w 1742 r. za sprawą arcybiskupa lwowskiego Michała Wyżycykiego, powstała kolegiata. W roku następnym Michał Kazimierz Radziwiłł ufundował przy kolegiacie opactwo, które istniało aż do momentu likwidacji przez władze austriackie w roku 1785. Od 1787 r. Żółtkwa była siedzibą dekanatu. Świątynia w latach 1862-1867 została odnowiona, zaś w latach 1900-1908 przeprowadzono prace konserwatorskie wyposażenia kościoła, częściowo za środków pochodzących ze składek społecznych. W roku 1928 wyremontowano m.in. dach i kopułę. W latach 1946-1989 kościół był użytkowany jako magazyn, co spowodowało jego dewastację. W tym okresie zniszczono i rozproszono wiele obiektów należących do wyposażenia

świątyni, m. in. należące obecnie do Lwowskiej Galerii Obrazów (znajdujące się w Olesku) cztery obrazy batalistyczne: „Bitwa pod Kłuszynem”, „Bitwa pod Chocimiem”, „Bitwa pod Wiedniem” i „Bitwa pod Parkanami” (jeden, który nie jest obecnie eksponowany).

Od 1989 r., z chwilą odzyskania kościoła przez parafian, prowadzone są prace porządkowe, remontowe i konserwatorskie. Nadzór nad pracami sprawował początkowo ks. Ludwik Kamilewski, a następnie ks. Bazyli Pawełko.

Sarkofag Żółkiewskich

Lista osób i instytucji, które przyczyniły się do dzisiejszego wyglądu kościoła parafialnego w Żółkwi jest bardzo długa. W 1991 r., z fundacji Adama Wolnego, został odlany dzwon w pracowni Jana Felczyńskiego w Przemyślu (wszystkie dzwony należące do pierwotnego wyposażenia zaginęły). W latach 1990-1992 Fundacja Kultury Polskiej wykonała m.in. remont i częściową wymianę więźby dachowej. Dach został pokryty blachą miedzianą, zakupioną przez Wojsko Polskie i Radę Miasta Krakowa. Od 1990 r. realizowany jest program obejmujący konserwację nagrobków rodzin Żółkiewskich, Daniłowiczów i Sobieskich. Konserwacja jest wykonywana przez studentów Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie i Krakowie, pod kierunkiem konserwatora dr Janusza Smazę. Prace te, prowadzone w ramach praktyk studenckich, objęły także szereg epitafiów i kamiennych portali we wnętrzu. Do 1995 r. było to możliwe dzięki współpracy Towarzystwa

Opieki nad Zabytkami z Warszawy i Ukraińskiego Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Historii i Kultury. Kolejny etap prac wykonanych w tym roku był finansowany przez Biuro Pełnomocnika Rządu. Biuro finansowało także konserwację ołtarza pw. Serca Jezusowego (Świętej Trójcy). Od 1991 r. Fundacja Ochrony Zabytków finansowała i wykonywała szereg prac konserwatorskich, m. in. stalle (finansowane częściowo przez Generalnego Konserwatora Zabytków), ambona, ołtarz pw. Matki Boskiej Częstochowskiej oraz wspomniany już ołtarz pw. Serca Jezusowego. Działania te prowadzone były pod kierunkiem konserwatora mgr Piotra Kozarskiego.

11 października br. uroczyście przekazano parafii i miastu rezultaty prac konserwatorskich wykonanych przez Fundację Ochrony Zabytków w latach 1991-1997.

Jacek Miler

fot. Piotr Kazarski
Jan Wiesław Krasnodębski

